

ΕΝΑΣ ΚΟΣΜΟΣ ΠΟΥ ΧΩΡΑΕΙ ΠΟΛΛΟΥΣ ΚΟΣΜΟΥΣ

Τίποτα δεν μπορεί να σταματήσει τη βροχή!

Μέσα από διαδρομές και πορείες που κανένας κάτοικος αυτής την ηπείρου δεν θα μπορούσε να φανταστεί, μετανάστες και μετανάστριες από όλα τα μέρη της γης, φτάνουν στην Ελλάδα. Φεύγοντας από τις χώρες τους αφήνουν πίσω τον τόπο τους, πράγματα που αγαπούν, τους δικούς τους ανθρώπους. Δεν αφήνουν όμως πίσω αναμνήσεις, εμπειρίες, σκέψεις και κυρίως τη λαχτάρα για μια καλύτερη ζωή, για μια ζωή με αξιοπρέπεια.

Έρχονται εδώ διασχίζοντας σύνορα, σύνορα τα οποία οι κυρίαρχοι του δυτικού κόσμου κάνουν όλο και πιο απόρθητα, καθιστώντας το ταξίδι όλο και πιο δύσκολο. Αλλά η μετανάστευση είναι σαν τη βροχή, τότε ζωογόνα και τότε καταστρεπτική, για τους ανθρώπους που τη βιώνουν, για τις χώρες υποδοχής και αποστολής. Όσα τείχη όμως και αν σηκώσουν, όσα φρούρια και αν χτίσουν, κανένας δεν μπορεί να σταματήσει τη βροχή.

Έρχονται στην Αθήνα και η πόλη αλλάζει. Χαράζουν στο χώρο τις δικές τους διαδρομές, αφηγήσεις, ιστορίες που διαπλέκονται με τις ιστορίες του τόπου και των ανθρώπων που τους υποδέχονται. Δημιουργούν σχέσεις, κοινωνικά δίκτυα, εμπειρίες και υφαίνουν άλλο ένα πλέγμα στο δίκτυ των ιστοριών της πόλης. Μια πόλη που ακόμα προσπαθεί να ισορροπήσει ανάμεσα στην απόρριψη και την αποδοχή, ανάμεσα στο φόβο και την αλληλεγγύη προς τους «ξένους» της.

Και εάν στα δικά μας μάτια οι ιστορίες και οι διαδρομές των μεταναστών-ριών φαίνονται συχνά τραγικές για τους ίδιους, είναι η ζωή τους, είναι η δική τους τύχη. Μέσα σε συνήθως πολύ δύσκολα πλαίσια οργανώνουν την καθημερινότητά τους: με ανησυχίες, φόβους, σχέδια, ελπίδες και όνειρα, όπως όλοι και όλες μας. Όνειρα για έναν κόσμο ειρηνικό, για μια ζωή με αξιοπρέπεια. Όνειρα κοινά για όλους και όλες μας.

Πρωτοβουλία για Εκπαίδευση Χωρίς Διακρίσεις, ΤΑ ΠΙΣΩ ΘΡΑΝΙΑ
ΔΙΚΤΥΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ
Τσαμαδού 13, Εξάρχεια. Τηλ. 210-38 13 928, φαξ: 210-38 30 028

Τίτλος σειράς: Δέκα χρόνια ταξιδεύοντας με τους μαθητές μας
Εκδοτική επιμέλεια: Όλγα Λαφαζάνη και Γιώργος Μανιάτης

Συλλογή και επεξεργασία κειμένων: Τα Πίσω Θρανία
Επιλογή κειμένων: Αγγελική Καλαχάνη και Βάσω Νικολάου
Εικόνα εξωφύλλου: Κατερίνα Βερούτσου
Διόρθωση: Τίνα Χάρη

Καλλιτεχνική φροντίδα: Γρηγόρης Αποστολίδης και Αλέκος Χατζιδάκις,
Πετσόβου 6, Αθήνα, τηλ. 210-38 36 609

Στην Αθήνα των μεταναστών και των μεταναστριών

Εδώ και 15 χρόνια, η Αθήνα έχει, σταδιακά και σε μεγάλο βαθμό αθόρυβα, μετατραπεί σε μια πολυεθνική πόλη, καθώς έχει εγκατασταθεί εδώ μεγάλος αριθμός μεταναστών και μεταναστριών από κάθε γωνιά της Γης — Αλβανοί και Αλβανίδες οι πιο πολλοί, λιγότερες Ανατολικοευρωπαίες, ακόμη πιο λίγοι Αφρικανοί, Μπαγκλαντεσιανοί, Πακιστανοί, Ινδοί, Φιλιππινέζες και Φιλιππινέζοι. Σήμερα ένας στους δέκα κατοίκους της πρωτεύουσας είναι μετανάστης ή μετανάστρια, ενώ μεγαλώνει συνεχώς ο αριθμός των παιδιών δεύτερης γενιάς. Σε αντίθεση με άλλες πόλεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εδώ οι μετανάστες και οι μετανάστριες κατοικούν κυρίως στις κεντρικές γειτονιές της πόλης κι όχι σε κάποια απόμακρη περιφέρεια.

Η εγκατάσταση στην Κυψέλη, στον Άγιο Παύλο, στον Άγιο Παντελεήμονα, στα Πατήσια, στο Παγκράτι, στους Αμπελόκηπους, στον Κολωνό-Σεπόλια δεν είναι βέβαια τυχαία. Πρόκειται για γειτονιές εύκολα προσπελάσιμες, όπου υπήρχαν δυνατότητες πρόσβασης στην κατοικία και την εργασία και εξοικείωσης με την πόλη. Διαμερίσματα που είχαν παραμείνει κενά για μεγαλύτερα ή μικρότερα διαστήματα επισκευάστηκαν, συχνά με προσωπική εργασία, και ξαναχρησιμοποιήθηκαν, σχολεία που έχαναν παιδιά αναζωογονήθηκαν, η τοπική αγορά τονώθηκε, οι δημόσιοι χώροι άρχισαν να χρησιμοποιούνται εντατικά ως τόποι συνάντησης, παιχνιδιού, αναψυχής. Μέσα από των καθημερινό αγώνα επιβίωσης των μεταναστών και των μεταναστριών, οι γειτονιές του κέντρου ξαναβρήκαν μια ξεχασμένη ζωή, όπου νέοι, και ιδιαίτερα νέες, κάτοικοι διαμορφώνουν δίκτυα υποστήριξης με συγγενείς και γείτονες, μέσα σε συνθήκες μεγάλης δυσκολίας και παρά τα κρούσματα ρατσισμού και ξενοφοβίας των ντόπιων, οι οποίοι ποτέ δεν εγκατέλειψαν το κέντρο της Αθήνας, αντίθετα συχνά μένουν στους πάνω ορόφους των ίδιων πολυκατοικιών.

Στα κείμενα του ημερολογίου καθρεφτίζονται πλευρές της πόλης που όλες κι όλοι βιώνουμε: τα δεινά των δημόσιων συγκοινωνιών, το κυνήγι της δουλειάς, η συχνά απαράδεκτη συμπεριφορά των δημόσιων υπηρεσιών, η μοναξιά και η αγωνία για το αύριο. Αναδεικνύονται ταυτόχρονα και πλευρές που σπάνια εκτιμούμε ή που έχουν ξεχαστεί, όπως η θάλασσα και οι παραλίες. Πιο πολύ όμως προβάλλουν όψεις της καθημερινότητας που είναι «άγνωστες» στους ντόπιους: το άγχος και η επαναλαμβανόμενη ταλαιπωρία για τα χαρτιά, ο φόβος της αστυνομίας, ο πόνος του αποχωρισμού από τους αγαπημένους, η νοσταλγία της πατρίδας, το «εκεί» που απομακρύνεται ενώ το «εδώ» παραμένει αβέβαιο και κατακερματισμένο.

Η παρουσία αυτού του πολύμορφου πληθυσμού αποτελεί μια πρόκληση για «ντόπιους» και «ξένους», που χρειάζεται να επαναδιαπραγματεύονται συνεχώς τους όρους της συνύπαρξής τους/ μας σε πολλαπλά επίπεδα. Η στάση και οι πρακτικές της κεντρικής και τοπικής εξουσίας δεν μπορεί κανείς να ισχυριστεί πως έχουν διευκολύνει τη συνύπαρξη αυτή ή/και την ομαλή ένταξη των μεταναστών στη ζωή της πόλης. Αντίθετα, είναι κοινός τόπος η ανοχή ρατσιστικών συμπεριφορών, οι ξενοφοβικές πολιτικές, οι περιορισμένες και γεμάτες εξαιρέσεις θεσμικές ρυθμίσεις. Όμως, στην πόλη και στις γειτονιές της λειτουργούν ακόμη υπόγειοι και άτυποι μηχανισμοί στα «κενά» των θεσμών, μηχανισμοί αποδοχής και αλληλεγγύης που συμβάλλουν σε μια βιώσιμη, αν και δύσκολη, καθημερινότητα. Παραμένει πάντα ένα ανοικτό ερώτημα αν θα διατηρηθούν αυτά τα εύθραυστα «κενά», όπου ο έλεγχος της εξουσίας είναι περιορισμένος αλλά περισσεύει η ανοχή και υποστήριξη της κοινωνίας των πολιτών.

Ντίνα Βαΐου,
Καθηγήτρια Ε.Μ.Π., τομέας Χωροταξίας και Πολεοδομίας

10 χρόνια «ταξιδεύοντας» με τους μετανάστες μαθητές μας

Θελήσαμε να μοιραστούμε με περισσότερους ανθρώπους μια εμπειρία 10 ετών μέσα από τα μάτια των ίδιων των μαθητών μας. Πιστεύουμε ότι εκείνοι μπορούν καλύτερα να μιλήσουν για τις προσωπικές τους διαδρομές αλλά και γι' αυτά που βίωσαν στα μαθήματα. Ξεκινήσαμε μια ομάδα δασκάλων από το 87ο Δημοτικό στο Γκάζι με πολλούς αλλόγλωσσους μαθητές και φτάσαμε σε ένα άτυπο σχολείο με αλλόγλωσσους ενήλικες, πρώτα στη Βαλτετσίου και μετά στην Τσαμαδού. Πρωί μάθημα στο σχολείο και το απόγευμα στο Στέκι. Δύο δρόμοι παράλληλοι, δημιουργικοί, γεμάτοι φαντασία για το «άλλο» σχολείο.

Όταν αρχινούσε το ταξίδι μας με όχημα τα μαθήματα ελληνικής γλώσσας, σε καμιά μας και σε κανένα μας δεν ήταν ολοφάνερο το «σύμπαν» μέσα στο οποίο μπαίναμε: εμπειρίες, ιστορίες, φόβοι, ανασφάλειες, σκέψεις, συναισθήματα, επιθυμίες, διαδρομές, χρώματα, γλώσσες, θρησκείες και, πάνω απ' όλα, όνειρα και οράματα, όλα να διαχέονται το ένα μέσα στο άλλο, όλα να δένονται σε «ένα», γιατί όλα είναι φτιαγμένα από την ίδια «πάστα», την ανθρώπινη.

«Σχολείο»!

Αλλά όπως λέει ο ψυχοπαιδαγωγός Τζιμ Κάμινς, «οι ανθρώπινες σχέσεις βρίσκονται στην καρδιά της σχολικής πρακτικής» και «...αυτό έχει θέση αξιώματος...». Και ακόμα «Γιατί οι εκπαιδευτικοί να νοιάζονται για την ευρύτερη κοινωνική πραγματικότητα; Κατ' αρχάς όλοι έχουμε το συμφέρον μας στο μέλλον της κοινωνίας, τόσο σε σχέση με την οικονομική της ευρωστία όσο και με την κοινωνική της συνοχή. Δεύτερον ως εκπαιδευτικοί έχουμε τη δύναμη να επιφέρουμε αλλαγές στη ζωή αυτών με τους οποίους ερχόμαστε σε αλληλεπίδραση».

Γι' αυτό ετούτο το σχολείο μάς έκανε όλους σοφότερους και καλύτερους.

Δημιουργήσαμε πολλές φιλίες, αρκετές από τις οποίες κρατούν μέχρι σήμερα.

Εμπιστευτήκαμε και καταφέραμε να μας εμπιστευτούν.

Μάθαμε πολλά από τους μαθητές μας, αλλά κυρίως μάθαμε τους εαυτούς μας.

Μάθαμε ότι οι μεγάλες αλλαγές έρχονται μέσα από την προσωπική μας εμπλοκή. Έλληνες και μετανάστες ΜΑΖΙ μπορούμε να βαδίσουμε.

Μάθαμε ότι ο ρατσισμός δεν είναι μια αφηρημένη έννοια αλλά πολύ συγκεκριμένη και υπαρκτή σε όλη τη ζωή μας. Το σύνθημα «όλοι διαφορετικοί όλοι ίσοι» θέλει πολλή δουλειά για να το κατακτήσεις. Γράφει η Νέλλη από τη Βουλγαρία σε ένα κείμενό της: «Εγώ πιστεύω ότι ένας άλλος κόσμος είναι εφικτός. Αν όμως όλοι οι άνθρωποι δεν συνειδητοποιήσουν τη σοβαρότητα του προβλήματος, οι αγώνες θα αποτύχουν. Όλοι οι άνθρωποι, όπου και να βρίσκονται, πρέπει να είναι ίσοι μεταξύ τους, να μη γίνονται διακρίσεις. Να ζούμε όλοι ευτυχισμένοι, αγαπημένοι και ενωμένοι. Να παλέψουμε όλοι μαζί για ένα καλύτερο μέλλον για τα παιδιά μας. Αξίζει να το προσπαθήσουμε όλοι μαζί...».

Αυτό το «άλλο» σχολείο, αυτός ο «άλλος» κόσμος, ο «ένας κόσμος που χωράει πολλούς κόσμους» είναι τελικά «εφικτός».

Ομάδα Δασκάλων του Δικτύου
Κοινωνικής Υποστήριξης Προσφύγων και Μεταναστών
Τα Πίσω Θρανία

Πες μου,
συννεφάκι μου όμορφο,
από πού έρχεσαι;
και πού πετούσες;
δεν είδες
την πατρική μου αυλή
και δεν άκουσες
τη μητέρα μου να μιλά;
«τι κάνει
το γλυκό μου παιδί
στους ξένους ανθρώπους
που μοιράζεται ξένο ψωμί;»
πες της
από μένα χαιρετίσματα
ότι ζωντανό και γερό εδώ με είδες,
πλησιάζει ο καιρός
να γυρίσω πίσω,
να γυρίσω πίσω,
τη μητέρα μου ν' αγκαλιάσω.

Μάσα,

II

Ένας τόπος που έμεινε πίσω, ένας τόπος που υπάρχει πια μόνο στη μνήμη,
που ενυπάρχει, όμως, στην καθημερινότητα.
Η μετανάστευση αποτελεί ανθρώπινο δεσμό μεταξύ δύο τόπων.
Μεταφέρει από τον έναν στον άλλο κουλτούρες,
έθιμα, θρησκείες, κοινωνικές αξίες και δομές,
σκέψεις, μνήμες, γεύσεις, μυρωδιές.
Θα καταφέρουν άραγε οι κοινωνίες υποδοχής
να αποδεχτούν αυτά τα στοιχεία και να εμπλουτιστούν μέσα από αυτά
ή θα τα ξεριζώσουν επιβάλλοντας την ομοιομορφία
και την ομοιογένεια;

Σπρέσα,
Αλβανία

Πατρίδα μου είναι μια χώρα που μοιάζει με τη χώρα που ζω τώρα. Έχουν περίπου τα ίδια χρόνια στην ύπαρξή τους και μια κουλτούρα που δεν μπορείς να δεις τη διαφορά. Δυστυχώς όμως λέγεται «τρίτη χώρα». Το υποφέρει αυτό η πατρίδα μου. Έχω μάθει, με τις λέξεις αυτής της γλώσσας που μιλάω τώρα, πως πατρίδα είναι η χώρα που ζεις, δε θέλω να μην έχω αυτό το δικαίωμα, αφού μπορούμε και περνάμε καλά, με τη γλώσσα και με τους ανθρώπους και έχουμε πολλά πράγματα που μας ενώνουν. Έχουμε κάνει εδώ μια μικρή στάση. Κάποιοι λένε ότι η διαφορά είναι μεγάλη αλλά ο καιρός θα το γιατρέψει και αυτό.

Εδώ είμαι από τον καιρό που οι δυνατότητές μου μαζί με τη θέληση πήρανε αυτήν την απόφαση. (...) Δυστυχώς αυτό έφερε στη ζωή μου ένα μεγάλο χωρισμό.

Η Πολωνία είναι πολύ ωραίος τόπος γιατί έχει πολύ πράσινο και είναι πολύ καθαρά. Έχουμε πολλά δάση και πάρκα. Στο βορρά είναι η θάλασσα και στο νότο τα βουνά.

Το χειμώνα χιονίζει και έχει πολύ χαμηλές θερμοκρασίες. Όλα είναι άσπρα και πολύ ωραία. Τα παιδιά παίζουν χιονοπόλεμο. Το καλοκαίρι δεν είναι πολύ ζεστό. Η θάλασσα είναι κρύα, αλλά έχουμε και πολλές λίμνες που μπορούμε να κάνουμε μπάνιο. Στην Πολωνία μένω σε μια μικρή πόλη και μ' αρέσει που έχει ησυχία. Δεν έχει πολλά αυτοκίνητα και δεν έχουμε πρόβλημα με την κίνηση.

Αλλά είναι και χειρότερα, γιατί δεν έχει δουλειές και πολλοί άνθρωποι έφυγαν από την Πολωνία και ψάχνουν δουλειά σε άλλες χώρες.

Ιλόνια,
Πολωνία

Αχμέτ,
Συρία

Σε μια νύχτα βγήκα και πήρα άγνωστο δρόμο χωρίς να ξέρω πού θα με βγάλει. Πήρα μια βάρκα και έφυγα από μια κατάσταση δύσκολη. Στην πατρίδα μου, επειδή γεννήθηκα Κούρδος, όταν ήμουν μαθητής, βγήκε ένας νόμος που έλεγε ότι κάθε μαθητής για να προχωρήσει πρέπει να είναι μέλος στο κόμμα του κράτους της Συρίας. Εγώ αρνήθηκα. Μετά γίνανε πολλές ενοχλήσεις και ερωτήσεις και αναγκάστηκα να ψάξω να βρω λύση. Έτσι έφτασα στην Κρήτη στις 18 Αυγούστου 1997. Με έπιασε η αστυνομία. Ζήτησα άσυλο αλλά ήξερα ότι η Ελλάδα δε δίνει άσυλο. Αναγκάστηκα να αλλάξω πολλά και να πω ψέματα γιατί ήξερα τι θα τραβήξω αν με γυρίσουν πίσω. Πριν να έρθω στην Ελλάδα ήμουν στο Λίβανο για 4 χρόνια.

Στη Συρία υπάρχει μεγάλο πρόβλημα γιατί είναι δυο χιλιάδες άνθρωποι που δεν έχουν χαρτιά και διαβατήριο. Αυτοί οι άνθρωποι είναι Κούρδοι. Κι εγώ θα ήθελα να ξυπνήσω ένα πρωί και ο κόσμος να μιλάει ελεύθερα. Τότε θα είναι στη Συρία ελευθερία και δημοκρατία και όλος ο κόσμος θα ζει καλά — και οι Κούρδοι και οι Άραβες.

Μουσταφά,
Συρία

Έχουμε την πατρίδα μας, αλλά δεν είναι κοντά, όπως ο ήλιος. Δηλαδή είναι μακριά. Η πατρίδα μας είναι ο πολύτιμος στην καρδιά μας, «είναι το Κουρδιστάν».

Αμπντούλ,
Συρία

Σαμίρ,
Συρία

Όταν ήμουν μικρός, 12 ετών, ήμουν ο καλύτερος μαθητής στην τάξη μου. Μια φορά, ήταν χειμώνας και έκανε πολύ κρύο, ένας φίλος μου πήγε πιο μπροστά στην τάξη και μάζεψε αρκετά χαρτιά και άναψε φωτιά. Ο δάσκαλος κατάλαβε τι κάναμε και μας έβγαλε στον πίνακα και χτύπησε το φίλο μου. Μετά ήρθε η σειρά μου να με χτυπήσει. Μου είπε: «Δε θα σε χτυπήσω, αν μου πεις την αλήθεια. Ποιος το έκανε αυτό; Κι αν δε μου πεις την αλήθεια θα σε χτυπήσω και θα σας διώξω από το σχολείο». Εγώ φοβήθηκα, του είπα την αλήθεια κι αυτός χτύπησε το φίλο μου. Για ένα μήνα δε μιλούσαμε μεταξύ μας αλλά μετά τα βρήκαμε ξανά.

Όταν ήμουνα στο χωριό μου, το Μπασουφάν στη Συρία, είχα ένα όμορφο σπίτι και ωραία παιχνίδια για παιδιά. Θυμάμαι στο σχολείο μου κάναμε μάθημα και παίζαμε μπάλα και τραγουδάγαμε τραγούδια παλιά και όμορφα και διαβάζαμε Ιστορία. Ο δάσκαλος ήταν αυστηρός και μου φώναζε και με χτυπούσε με ξύλο. Μια φορά είδα το δάσκαλο να κάνει φάλαγγα σε ένα φίλο μου.

Τζίμης,
Συρία

Μοχάμετ,
Αφγανιστάν

Μια μέρα έφυγα για το σχολείο και όταν γύρισα είδα ότι, δυστυχώς, δύο βόμβες είχαν πέσει και έχασα την οικογένειά μου. Μετά φώναζα: «Μπαμπά, μαμά, πού είσαστε;» και φώναζα το όνομα του αδελφού μου και έκλαιγα και έκλαιγα και έκλαιγα... Μια γυναίκα με έπιασε στην αγκαλιά της και μου είπε: «Ο μπαμπάς σου έχει φύγει για την αγορά. Θα γυρίσει αμέσως. Έλα να πάμε στο σπίτι μου για να φας». Εγώ δεν μπορούσα να ησυχάσω.

Πριν πολλά χρόνια ο παππούς μου πολέμησε και έκατσε στην Ελλάδα 5 χρόνια αιχμάλωτος. Εμείς τα εγγόνια του μάθαμε ότι η Ελλάδα είναι ωραία για τη θάλασσα, τα νησιά και τα δέντρα και τα λουλούδια, και τα ακούγαμε σαν ιστορία.

Μια φορά ρώτησα τον παππού μου γιατί ξαναγύρισε στη Βουλγαρία αφού είναι τόσο ωραία η Ελλάδα. Ο παππούς μου χαμογέλασε και μου είπε: «Εγώ ήμουν στην Ελλάδα πέντε χρόνια. Όμως κάθε βράδυ στο όνειρό μου ήμουν στη Βουλγαρία. Πέρασαν πολλά χρόνια από τότε και θυμάμαι την Ελλάδα πολλές φορές, όμως ούτε μια φορά δεν την είδα στο όνειρό μου».

Ήμουν μικρή τότε και δεν κατάλαβα τι μου είπε.

Ταξίδεψα και εγώ σε πολλές χώρες και έχω πολλούς φίλους που θέλω να δω. Όμως στο όνειρό μου είναι μόνο η Βουλγαρία. Η Βουλγαρία είναι πάντα για μένα η χώρα που θέλω να γυρίσω.

Έμι,
Βουλγαρία

Μοχαμάντ,
Αφγανιστάν

Πατρίδα είναι αυτή η χώρα που είσαι από εκεί και που γεννήθηκε ο πατέρας και η μάνα σου και ο παππούς σου και η γιαγιά σου. Όπου κι αν είσαι ελεύθερος στη γη αυτή δεν είναι πατρικό ή μητρικό πατρίδα. Γιατί δεν είναι πατρίδα μου, γιατί ο μπαμπάς μου και η μάνα μου και ο παππούς και η γιαγιά δε γεννήθηκαν εκεί στα χρόνια τα παλιά.

Γι' αυτό λέμε πατρίδα μας είναι το Αφγανιστάν.

Έτσι που νομίζω εγώ, δεν ξέρω οι άλλοι τι νομίζουνε.

Αυτό που μου λείπει πολύ από την πατρίδα μου την Πολωνία είναι ο αληθινός χειμώνας. Μπορείς να κάτσεις στο σπίτι σου και να αισθάνεσαι ότι δεν κινδυνεύεις. Να είσαι κοντά στους ανθρώπους σου, τους φίλους σου και την οικογένειά σου.

Έξω τα πάντα είναι άσπρα και όμορφα σαν όνειρο. Ένα μικρό φως τη νύχτα πάνω στο χιόνι δημιουργεί όλα τα χρώματα. Η μουσική ακούγεται πιο καλά και το κρασί σου αρέσει πιο πολύ επειδή έξω υπάρχει ησυχία. Τελικά μπορείς να ακούσεις τις σκέψεις σου. Είσαι πιο ήρεμος, δεν έχεις ενέργεια για να βγάζεις νεύρα και στρες.

Κάθε χρόνο κάτι μέσα σου αλλάζει. Μετά το χειμώνα, που είναι περίπου έξι μήνες, έρχεται η άνοιξη και είσαι χαρούμενος σαν μικρό παιδί.

Εβελίνα,
Πολωνία

Βέσνα,
Βοσνία-Ερζεγοβίνη

Η πόλη που έζησα τα παιδικά μου χρόνια είναι το Δόνι Βακούφ, μια μικρή πόλη της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης. Είναι περικυκλωμένη από βουνά γεμάτα πεύκα και διάφορα άλλα δέντρα, και γι' αυτό έχει πολύ υγιεινό κλίμα. Την πόλη τη διασχίζουν μικρά ποταμάκια και ένα μεγάλο ποτάμι, η χαρά του καλοκαιριού. Στο κέντρο της πόλης, σχεδόν δίπλα δίπλα ήταν η ορθόδοξη εκκλησία, η καθολική και το τζαμί. Τις χώριζε μια πλατεία, που στο κέντρο της είχε ένα μεγάλο σιντριβάνι, που το νερό του ξεδίψαγε όλους τους ανθρώπους που πέρναγαν από εκεί. Η πόλη ζωντάνευε έντονα το απόγευμα. Όλοι, μικροί μεγάλοι, κάνανε βόλτα δίπλα στο ποτάμι και καθόντουσαν στην πλατεία. Τα παιδιά έπαιζαν μπάλα, κρυφτό και άλλα παιχνίδια.

ταν παρθεί η απόφαση για μετανάστευση

κάποιος αφήνει πίσω του τον τόπο του, τους ανθρώπους που αγαπάει,

αντικείμενα με τα οποία είναι δεμένος.

Δεν αφήνει, όμως, πίσω τα όνειρά του, την αξιοπρέπειά του·

είναι ίσα ίσα αυτή η ελπίδα για μια καλύτερη ζωή, που κινεί το ταξίδι του,

που τον ακολουθεί στον τόπο που μεταναστεύει.

Η ορμή της επιβίωσης, η επιθυμία για μια καλύτερη ζωή,

δε σταματάει με σύνορα, ελέγχους, καταστολή.

Μπορεί, όμως, να τσακιστεί πάνω σε αυτά...

Γκόραν,
Βοσνία-Ερζεγοβίνη

Στην Ελλάδα πρωτοήρθα το 1995. Τότε είχαμε πόλεμο εκεί και όλοι ζούσαμε χαμένοι και φοβισμένοι περιμένοντας το αύριο. Ήμουν τυχερός γιατί ήμουν μικρός και δεν καταλάβαινα πολλά, ζούσα στα παραμύθια μου. Μια μέρα στο σχολείο ήρθε ο Ερυθρός Σταυρός και μας είπε ότι όποιο παιδί θέλει μπορεί να πάει στην Ελλάδα για 6 μήνες. Έτσι ξεκίνησε το ταξίδι μου για την Ελλάδα. Ξεκινήσαμε την άλλη μέρα το πρωί με λεωφορείο. Στο Βελιγράδι αλλάξαμε το λεωφορείο με τρένο. Το ταξίδι για μένα ήταν ατέλειωτο. Φτάσαμε στην Αθήνα μετά από 40 ώρες ταξίδι. Μπήκαμε σ' ένα κτίριο σαν αμφιθέατρο. Εκεί κάτσαμε και μετά ήρθαν κάτι άνθρωποι. Τότε μια γυναίκα κοίταξε προς εμένα και μου πέταξε μια μπάλα ποδοσφαίρου και με αγκάλιασε. Αυτή η γυναίκα είναι η δεύτερη μαμά μου. Τότε άρχισα να ζω φυσιολογικά. Από τότε ταξιδεύω συνέχεια πάνω κάτω. Το 2005 άρχισα να δουλεύω και να ζω εδώ.

Όταν αποφάσισα να φύγω από την πατρίδα μου, λόγω οικονομικών δυσκολιών, δε γνώριζα ότι θα καταλήξω στην Ελλάδα. Ο πρώτος σταθμός ήταν η Ουκρανία. Εκεί ήταν πολύ δύσκολα. Έμεινα 2,5 χρόνια. Προσπαθούσα να φύγω αλλά δεν μπορούσα. Αφού βρήκα τον τρόπο, κατάφερα να φτάσω Ελλάδα μέσω Ρουμανίας. Μόλις έφτασα μετά από λίγες μέρες, ήμουν τυχερός και έβγαλα πράσινη κάρτα. Στην αρχή είχα πρόβλημα με τη γλώσσα, αλλά προσπάθησα να τη μάθω όσο πιο γρήγορα γίνεται. Αυτό με βοήθησε να βρω πιο εύκολα δουλειά και να ζω πιο καλά από ό,τι στην πατρίδα μου. Μετά από δέκα χρόνια στην Ελλάδα είμαι ευτυχισμένος και τη νιώθω σαν πατρίδα μου. Σε ευχαριστώ, Ελλάδα!

Σινγκ,
Ινδία

Ζλάτκα,
Βουλγαρία

Οι μετανάστες πιθανόν είναι παρά πολύ δύσκολο και οδυνηρό να θυμούνται τη στιγμή που έρχονταν στην Ελλάδα. Προσωπικά αυτό ήταν περιπέτεια γεμάτη με ανάμεικτα συναισθήματα. Ήρθα στην Ελλάδα στις 22/08/2006, να επισκεφτώ τους φίλους μου, και αποφάσισα να μείνω στην Ελλάδα γιατί εκ των προτέρων σκεφτόμουν κάτι τέτοιο. Έμεινα στο σπίτι τους μια βδομάδα και μετά εργάστηκα.

Δε θέλω να θυμάμαι τις δυσκολίες που αντιμετώπισα στις αρχές, επειδή κρίνω ότι είναι φυσιολογικό κάποιος άνθρωπος που παίρνει αυτή την απόφαση να αλλάξει όλες τις συνήθειές του από την προηγούμενη ζωή του.

Έχω επισκεφτεί πολλά μέρη στην Ελλάδα, που έμειναν στην καρδιά μου, όπως και η πρόσχαρη και ήρεμη φιλοξενία των ανθρώπων της. Θα ήθελα μια ημέρα, όταν γυρίσω στην πατρίδα μου, να βρω ηρεμία, χαρά και ευτυχία στα πρόσωπα των συμπατριωτών μου.

Είμαι ο Τσέχο, Κούρδος από τη Συρία.

Έφυγα από την πατρίδα μου επειδή η ζωή μου ήταν δύσκολη από οικονομική άποψη.

Όταν έφυγα από τη Συρία, έφτασα στην Τουρκία και βρήκαμε ένα μαφιόζο και κανονίσαμε να μας φέρει στην Ελλάδα με 600 δολάρια. Τον πληρώσαμε ενώ ήμαστε ακόμα στην Τουρκία και μετά μας έφεραν σ' ένα χωριό. Μετά από ένα ταξίδι που κράτησε 20 ώρες, μέσα σε ένα φορτηγό σαν τα ζώα, μας πούλησαν συνέχεια ο ένας στον άλλο, φτάσαμε στη Μυτιλήνη και μείναμε 3 μήνες στη φυλακή και μετά μας αφήσανε με ένα χαρτί που έλεγε σε ένα μήνα να έχουμε φύγει από την Ελλάδα. Μετά βγήκε ένας νόμος που έλεγε ότι όποιος είχε βίζα μπορούσε να βγάλει άδεια διαμονής και το έκανα.

Τσέχο,
Συρία

Σιάρ,
Συρία

Ξεκίνησα από τη Συρία και ο προορισμός μου ήταν η Ελλάδα. Μας έστειλε ο αδελφός μου λεφτά για να βγάλουμε το διαβατήριο. Το βγάλαμε και περιμέναμε. Μια μέρα παίρνει τηλέφωνο και είπε αύριο να είμαστε στην Τουρκία. Κάτσαμε 15 μέρες εκεί. Μετά από την Ισταμπούλ πήγαμε στη Σμύρνη 12 άτομα. Με φουσκωτό πήγαμε στην Κάλυμνο. Εγώ πλήρωσα 2.000 ευρώ. Εκεί κάτσαμε 24 ώρες σ' ένα φορτηγό και την άλλη μέρα θέλαμε να μπούμε στο καράβι. Μετά μας πιάσανε οι αστυνομικοί και μετά κάτσαμε 3 μήνες σ' ένα σπίτι που δε βγαίναμε έξω. Μέναμε σε ένα δωμάτιο 3Χ3 4 άτομα. Μετά μας δώσανε ροζ κάρτα και ήρθαμε στην Αθήνα.

Αποφάσισα να φύγω από τη Συρία όταν κατάλαβα ότι το σώμα δε ζει χωρίς ψυχή, και επειδή στη Συρία ζούσε μόνο το σώμα μου, αποφάσισα να αναζητήσω την ψυχή μου.

Δεν ήθελα να έρθω στην Ελλάδα. Ήθελα να πάω στην Ολλανδία γιατί οι συγγενείς και οι φίλοι μου είναι εκεί.

Όταν έφτασα στην Ελλάδα με φιλοξένησε ένας φίλος του πατέρα μου για κάποιες μέρες και μετά μου ζήτησε να πάμε μια βόλτα και μου είπε να τον περιμένω κάπου μέχρι να κάνει μια δουλειά. Τελικά τον περίμενα 6 μήνες εκεί —στο δρόμο— και αυτός δε γύρισε ποτέ.

Μετά κατάφερα να βρω μόνος μου στέγη και δουλειά.

Μοχάμετ,
Συρία

Σαμίρ,
Συρία

Είμαι ο Σαμίρ από τη Συρία. Ήμουν στο πανεπιστήμιο και τα παράτησα επειδή η δική μου κατάσταση δε με βοηθούσε να συνεχίσω. Αποφάσισα να φύγω στο εξωτερικό. Ίσως εκεί να βρω το καλύτερο. Πρώτα πήγα στην τούρκικη πρεσβεία και πήρα βίζα. Μετά 3 μέρες χαιρέτησα την οικογένειά μου και τα άφησα όλα πίσω μου. Ήρθα στην Τουρκία μ' ένα ταξί. Εκεί με περίμενε κάποιος Γιακούμπ. Με πήρε και με πήγε σ' ένα ξενοδοχείο. Εκεί περίμενα 5 μέρες και μετά ήρθε με ένα μεγάλο αυτοκίνητο και μας έβαλε όλους μέσα. Ήταν 3 η ώρα το απόγευμα. Εγώ έκατσα δίπλα στον οδηγό επειδή μιλάω τούρκικα και ήμουν νόμιμος, ενώ οι άλλοι πίσω. Ήταν 34 άτομα. Μείναμε 9 ώρες στο αυτοκίνητο. Φτάσαμε στις 12 το βράδυ. Κατεβήκαμε και περπατήσαμε με τα πόδια μέχρι τις 8 το πρωί που φτάσαμε σ' ένα ψηλό βουνό. Εκεί μας είπαν ότι θα πρέπει να περιμένουμε μέχρι τις 10 το βράδυ. Έκανε πολλή ζέστη και μας τελείωσε και το νερό. Ξεκινήσαμε κατά τη 1 και όταν φτάσαμε στη θάλασσα από τη δίψα ήπια νερό από τη θάλασσα. Περιμέναμε 2 ώρες και ήρθαν δυο βάρκες. Μπήκαμε όλοι μέσα και ξεκινήσαμε στις 10.20 το βράδυ από τη Σμύρνη

και φτάσαμε στις 5.10 το πρωί σ' ένα μέρος. Κατεβήκαμε και περιμέναμε περίπου μισή ώρα και ήρθαν 3 άτομα και μας βάλανε σ' ένα μεγάλο φορτηγό. Ξεκίνησε και σε κάποιο σημείο σταμάτησε και φώναξε οι Σύριοι να βγουν έξω. Είμαστε 5 άτομα και κατεβήκαμε και μπήκαμε σ' ένα ταξί. Φτάσαμε στην Ομόνοια και ήρθε ένας και μας πήρε σ' ένα σπίτι. Περίμενα κάπου 5 ώρες μέχρι που πήγε ο αδερφός μου και τους πλήρωσε και μετά φύγαμε μαζί με το μετρό.

Λέλα,
Γεωργία

Πριν 3 χρόνια αποφάσισα να έρθω στην Ελλάδα για να δουλέψω και να βοηθήσω την οικογένειά μου και τα παιδιά μου για να μπορέσουν να σπουδάσουν.

Το ταξίδι μου ήταν δύσκολο. Δεν μπόρεσα να φτιάξω βίζα και έψαχνα άλλο τρόπο. Μέχρι να έρθω στα σύνορα της Ελλάδας δεν είχα δυσκολίες. Ταξίδεψα με πούλμαν. Πέρασα στην Τουρκία. Στα σύνορα μας κρύψανε στο πορτμπαγκάζ. Εκεί ήμουν 4 ώρες. Ήταν νύχτα, ήμουν στεναχωρημένη γιατί πίσω μου στην πατρίδα είχα αφήσει τα παιδιά και έκλαιγα πολύ. Ούτε ήξερα ποτέ θα τα ξαναδώ. Γι' αυτό το λόγο δεν είχα φόβο αν με βρουν και με πιάσουν οι αστυνομικοί.

Μετά 3 μέρες, το πρωί, ήμουν στην Αθήνα που με περίμενε η εξαδέλφη μου. Στην αρχή ήταν λίγο δύσκολο γιατί δεν ήξερα την ελληνική γλώσσα. Έμαθα και σιγά σιγά ηρέμησα.

Κάθε μέρα περιμένω ότι θα βγει κάποιος νόμος για μας για να μπορέσω να φύγω στη Γεωργία και να δω τα παιδιά μου. Αυτός είναι ο πόνος μου. Και θέλω να μάθω τόσο καλά ελληνικά που θα μπορέσω να έχω λόγια και να πω ευχαριστώ Ελλάδα για βοήθεια.

Γεια σας. Λέγομαι Μούσα Μάπας και κατάγομαι από το Αφγανιστάν. Το ταξίδι μου προς την Ελλάδα ξεκίνησε πριν 5 χρόνια όταν ήμουν 20 χρονών. Το ταξίδι το ξεκίνησα λόγω του πολέμου και της κακής κατάστασης.

Τέλος πάντων. Μίλησα μ' ένα δουλέμπορο για να με πάει μαζί του στο Ιράν. Του έδωσα 150 δολάρια γιατί δεν είχα διαβατήριο για να ερχόμουν νόμιμα. Τελικά ήρθα με πολλές δυσκολίες στο Ιράν. Για δύο χρόνια έμεινα στο Ιράν όπου δούλεψα σκληρά για να μαζέψω μερικά χρήματα και να ξεκινήσω το δεύτερο ταξίδι.

Μούσα,
Αφγανιστάν

Οι πόλεις μέσα στην πόλη:

διαφορετικές χρήσεις, διαδρομές, αφηγήσεις.

Μια πόλη που δεν είναι μόνο κτίρια, δρόμοι και αυτοκίνητα·

μια πόλη που δημιουργείται κάθε στιγμή

από τις ιστορίες και τις διαδρομές των κατοίκων της,

τις τυχαίες συναντήσεις τους, τις σχέσεις που αναπτύσσουν μεταξύ τους.

Μια πόλη όπως η Αθήνα, στην οποία δημιουργούνται

ακόμα —ευτυχώς— οι συνθήκες για συν-κατοίκηση.

Αντρέι,
Πολωνία

Εγώ είμαι από την Πολωνία. Μένω στην Ελλάδα 8 χρόνια.
Παντρεύτηκα εδώ με μια Πολωνέζα και γεννηθήκανε τα παιδιά μου εδώ. Την Ελλάδα τη βλέπω σαν δεύτερη πατρίδα μου.
Τόσο όμορφη χώρα δεν είδα ποτέ.
Υπάρχουν εδώ ακόμα σπίτια που ανοίγουνε την πόρτα για τους μετανάστες και τους υποδέχονται σαν γνωστούς. Μας βοηθάνε, κάνουνε μεγάλη προσπάθεια για να μείνουμε εδώ και να μεγαλώσουμε τα παιδιά μας εδώ.
Θέλω να ζω εδώ και να μάθω τη γλώσσα σας.
Οι Πολωνοί οι περισσότεροι είναι ρατσιστές και εγώ ήμουνα ρατσιστής και άλλαξα. Σας παρακαλώ όλους τους Έλληνες μην αλλάξετε, να είσαστε όπως τα παλιά χρόνια.
Εμείς οι μετανάστες δε θέλουμε να πάρουμε τη δουλειά σας, θέλουμε να σας βοηθήσουμε για να πάει η Ελλάδα μπροστά και να γίνει η δεύτερη πατρίδα μας.

Ένα μέρος που μου αρέσει πολύ στην Αθήνα είναι τα Εξάρχεια. Στα Εξάρχεια έρχονται διάφοροι άνθρωποι, διαφορετικοί μεταξύ τους, μετανάστες, έλληνες και ξένοι από την Ευρώπη και την Αμερική. Τον περισσότερο χρόνο μου τον περνάω στα Εξάρχεια, και πιο συγκεκριμένα στο Στέκι.
Το Στέκι είναι ένα κτίριο με τρεις ξεχωριστές πόρτες. Μία από αυτές βγαίνει στον πρώτο όροφο και μια άλλη στο δεύτερο. Η τρίτη κατεβαίνει στο υπόγειο. Στο υπόγειο υπάρχουν τρεις υπολογιστές και γίνονται μαθήματα. Στον πρώτο και στο δεύτερο γίνονται μαθήματα ελληνικών. Στον πρώτο όροφο, κάθε βράδυ μετά από τα μαθήματα βάζουν μουσική και μαζεύεται κόσμος. Γιατί εκτός από σχολείο είναι και μπαρ. Σε αυτό το μπαρ οργανώνονται και πάρτι.
Στο Στέκι μαζεύονται οι περισσότεροι φίλοι μου. Αυτό που μου αρέσει περισσότερο είναι η φιλική σχέση που υπάρχει ανάμεσα στους ανθρώπους.

Μοσέν,
Ιράν

Μάουα,
13 ετών,
Συρία

Ξεκινάω από το σπίτι μου και πηγαίνω βόλτα στα Πετράλωνα. Παίρνω το τρόλεϊ το 15 και πάω, πάω, πάω. Κατεβαίνω μετά από 13 στάσεις. Πάω στο σπίτι του φίλου μου. Μέσα στο τρόλεϊ βλέπω κόσμο, έξω μαγαζιά. Κάποια μέρα είδα την αστυνομία που κυνηγούσε ένα παιδί. Ήταν Πακιστανός και τον κυνηγούσανε στο δρόμο. Εγώ δεν φοβήθηκα.

Αγαπητή Ίλια,
τι γίνεσαι; Πώς περνάς; Εδώ είναι καλά. Μ' αρέσει η Αθήνα γιατί όλοι ασχολούνται με τον εαυτό τους. Μ' αρέσει που περπατάω στο δρόμο και δε με σχολιάζει κανείς ποιος είμαι, πώς είμαι ντυμένος, ποια είναι η θρησκεία μου...
Μ' αρέσει η θάλασσα γιατί σε ζωντανεύει.

Με πολλή αγάπη,
Γκόραν

Στην Αθήνα χρησιμοποιώ όλα τα μέσα μεταφοράς. Κατεβαίνω από το Ψυχικό στον Άλιμο και πίσω. Οι άνθρωποι που συναντώ τις πρωινές ώρες κοιμούνται όρθιοι, φαίνονται κουρασμένοι και όλοι πάνε για δουλειά. Το απόγευμα που γυρίζω είναι δράμα η κατάσταση: τα μέσα μεταφοράς είναι όλα γεμάτα, οι άνθρωποι σκέφτονται τα προβλήματά τους και όλοι φαίνονται κάπως χαμένοι και δυσαρεστημένοι από τη ζωή. Όλοι είναι κλεισμένοι στον εαυτό τους όπως και εγώ. Έχουμε γίνει όλοι μουγκοί, ούτε ένα συγγώμη δε λέμε ο ένας στον άλλο, αν πατήσουμε ή σπρώξουμε ο ένας τον άλλο κατά λάθος. Τέλος, όλοι τρέχουμε για να προλάβουμε κάτι.

Γκόραν,
Βοσνία-Ερζεγοβίνη

Αλεξάνδρα,
Ρωσία

Εδώ και τέσσερα χρόνια μένω στην περιοχή του Αγίου Παντελεήμονα. Και επίσης τέσσερα χρόνια δουλεύω στη Βούλα. Κάθε μέρα κάνω την ίδια διαδρομή για να φτάσω στη δουλειά μου. Κανονικά παίρνω το μετρό και έπειτα το λεωφορείο, και οι περισσότεροι άνθρωποι που συναντώ είναι εργάτες και επειδή πηγαίνω την ίδια ώρα, βλέπω και τους ίδιους ανθρώπους, έτσι μπορώ να πω πως οι περισσότεροι επιβάτες του λεωφορείου είναι κατά κάποιο τρόπο γνωστοί μου. Ο δρόμος με κουράζει πολύ, ιδιαίτερα το καλοκαίρι με τη ζέστη. Η διαδρομή μου περνάει από πολλές περιοχές: κέντρο, Αργυρούπολη, Γλυφάδα. Με την πρώτη ματιά παντού βλέπω τα ίδια: ο ασφαλτόδρομος, τα ηλιοκαμένα δέντρα στις άκρες του δρόμου και ανοιχτόχρωμα κτίσματα. Αλλά η διαφορά φαίνεται και ακούγεται όταν μπαίνω στο σπίτι μου και στο σπίτι που δουλεύω. Στο κέντρο ακούω φασαρίες, φωνές σε όλες τις γλώσσες του κόσμου, (πολλές φορές και βρισιές), κορναρίσματα αυτοκινήτων, βλέπω τα ίδια πρόσωπα στο απέναντι μπαλκόνι, και όταν αργούνε να πάρουνε τα σκουπίδια, μπορεί να υπάρχει μια δυσάρεστη μυρωδιά.

Βγαίνοντας στη βεράντα του σπιτιού που δουλεύω, βλέπω τη Σαρωνίδα, ακούω τα πουλιά και τα αεροπλάνα, βλέπω τα πράσινα βουνά με τα πεύκα και μια θάλασσα όσο βλέπει το μάτι μου. Και τα σκουπίδια τα μαζεύουν την ίδια ώρα και το χειμώνα και το καλοκαίρι. Και καμιά φασαρία. Επειδή εκεί που δουλεύω δεν έχει λεωφορείο, είμαι υποχρεωμένη να περπατήσω με τα πόδια. Η ίδια η κυρία του σπιτιού που δουλεύω, ποτέ δε με πήγε στη στάση. Όμως καμιά φορά περνάνε άλλοι άγνωστοι άνθρωποι που μένουνε εκεί πέρα και με κατεβάζουνε στη στάση. Η μόνη σκέψη στο γυρισμό είναι να φτάσω πιο γρήγορα σπίτι μου και να ξεκουραστώ.

Ντία,
Συρία

Η δουλειά μου είναι ηλεκτρολόγος και υδραυλικός. Είμαι καλός μάστορας. Τώρα δουλεύω σοβατζής. Δούλευα σε ένα μάστορα Άραβα. Αυτός πήρε τα λεφτά και έφυγε και δε μας πλήρωσε δύο μήνες. Πηγαίνω στη δουλειά με ένα φίλο μου με το αυτοκίνητο και συζητάμε τι θα μαγειρέψουμε το μεσημέρι και για τα λεφτά. Σήμερα μαγείρεψα εγώ κοτόπουλο και αύριο θα μαγειρέψει ο φίλος μου. Ψάχνω να βρω σπίτι στην Κυψέλη, στον Άγιο Νικόλαο. Ένα δωμάτιο.

Στη Συρία πήγα ένα χρόνο στο Πανεπιστήμιο και έκανα αραβικά (φιλόλογος). Τώρα θέλω να στείλω λεφτά στην αδερφή μου για να σπουδάσει στην Αίγυπτο αραβικά.

Στην Ελλάδα μου αρέσουν τα τρόλεϊ, το μετρό, η θάλασσα, γιατί το χωριό μου στη Συρία είναι μακριά από τη θάλασσα. Δε μου αρέσει η Ομόνοια, που πίνουν ουίσκι και που με χτύπησαν ένα βράδυ που γύρναγα από το σχολείο. Είμαι πολύ χαρούμενος όταν πηγαίνω στη θάλασσα!

Ξυπνάω στις έξι και μισή κάθε μέρα. Πλένω το πρόσωπο και πηγαίνω με τα πόδια στον ηλεκτρικό. Στο δρόμο βλέπω μια εκκλησία, ένα σουβλατζίδικο και ένα μανάβικο. Παίρνω τον ηλεκτρικό και βλέπω ένα νοσοκομείο, ένα γήπεδο και μια λαϊκή αγορά. Κατεβαίνω στο Μαρούσι. Από εκεί παίρνω το λεωφορείο και μετά από τρεις στάσεις φτάνω στη δουλειά.

Το πρωί που ξυπνάω δε χαίρομαι. Σκέφτομαι τους γονείς μου στη Συρία και πόσο θα μείνω στην Ελλάδα. Σκέφτομαι τα χαρτιά γιατί θέλω να πάω στη Συρία. Βλέπω τον κόσμο που πηγαίνει στη δουλειά και σκέφτομαι πώς θα μαζέψω τα λεφτά για να πάω στη Συρία, να φτιάξω μαγαζί και να πουλάω ρούχα και παπούτσια. Στην Ελλάδα δεν είναι εύκολο να βρεις δουλειά σήμερα. Παλιότερα ήταν πιο εύκολο.

Φιράς,
Παλαιστίνη

Αμπντούλ,
Παλαιστίνη

Η Αθήνα είναι μια μεγάλη πόλη με πολλούς κατοίκους. Έχει πολλές δουλειές. Τα αφεντικά όμως δεν πληρώνουν καλά και τρώνε τα ένσημα των εργαζομένων.

Στους δρόμους βλέπω πολλά πρεζάκια. Έχει πολλούς ξένους και το κράτος τούς διώχνει.

Οι άνθρωποι είναι καλοί. Τα κτίρια είναι καθαρά. Οι δρόμοι είναι κάπως καθαροί. Πηγαίνω βόλτα στην παραλία. Μετά γυρίζω σπίτι.

Η Αθήνα είναι καλή και μ' αρέσει έτσι όπως είναι.

Πηγαίνω στις υπηρεσίες αλλά δε μου φέρονται καλά.

Δουλεύω από τις 7 το πρωί ως τις 3.30' το μεσημέρι. Παίρνω 37 ευρώ. Δουλεύω δύο ώρες παραπάνω και παίρνω 13 ευρώ. Θέλω να κάνω υπερωρίες, γιατί τώρα είμαι νέος ακόμα και μπορώ να δουλεύω.

Σκέφτομαι τους γονείς μου στη Γάζα, γιατί δεν έχουν λεφτά για φαγητό, για βενζίνη, ούτε για ασθενοφόρο. Σκέφτομαι να μαζέψω λεφτά για να τα στείλω στη Γάζα.

Θέλω μια δουλειά πιο εύκολη. Να δουλεύω σε σούπερ μάρκετ ή να καθαρίζω πολυκατοικίες.

Τα ενοίκια είναι πολύ ακριβά.

Δεν μου αρέσει να βλέπω στο δρόμο τους άστεγους και τους ναρκομανείς στην Ομόνοια. Μου αρέσει να βλέπω τις κοπέλες στο δρόμο.

Άχμετ,
Παλαιστίνη

Αντχάμ,
Συρία

Είμαι ένας που άρχισε από τον «κόσμο των μουγκών», παρόλο που γεννήθηκα εκεί. Αλλά μου ήταν πολύ δύσκολο να το αντέξω και αποφάσισα να φύγω. Πότε, πού, πώς δεν με ένοιαζε. Άρχισα ένα ταξίδι και δεν ξέρω πού θα σταματήσει. Μια μέρα από τις μέρες του καλοκαιριού του 2005 άνοιξα τα μάτια μου και βρέθηκα σε έναν περίεργο κόσμο. Οι άνθρωποι μιλάγανε άλλη γλώσσα και δεν καταλάβαινα τίποτα. Ήμουν χαμένος. Είχα ένα ξάδελφο που ήταν πολλά χρόνια στην Ελλάδα. Τον πήρα τηλέφωνο και του είπα ότι είμαι στην Αθήνα. Με ρώτησε «πού» αλλά τι να του πω; Του είπα ότι είμαι δίπλα σε μια μεγάλη διαφημιστική φωτογραφία. Γέλασε και με ρώτησε αν υπάρχει κανένας σταθμός. Του είπα «ναι, είμαι δίπλα σε ένα σταθμό με το όνομα «Βικτωρία». Κάθισα στην πλατεία να περιμένω τον ξάδελφο μου. Μετά από δυο ώρες ήρθε και με πήρε στο σπίτι του. Βγήκα και άρχισα να ψάχνω σχολεία για να μάθω αυτή την περίεργη γλώσσα που άκουγα. Ψάχνω και ρωτώ όποιον βλέπω και μπορεί να με καταλαβαίνει. Έμαθα για ένα σχολείο που κάνουν το απόγευμα μαθήματα και είναι δωρεάν. Την άλλη μέρα πήγα με το φίλο μου σε αυτό το

σχολείο γιατί δεν καταλάβαινα τίποτα από τα ελληνικά. Ανεβήκαμε στο γραφείο. Ήταν μια κοπέλα που μιλούσε και μόνο η ίδια άκουγε τι έλεγε γιατί μιλούσε με πολύ χαμηλή φωνή. Τέλος πάντων μας είπε να έρθουμε την Τρίτη. Αρχίσαμε τα μαθήματα με μια δασκάλα που ήταν πιο μικρή από μένα και για αυτόν το λόγο άρχισα να τη φωνάζω «δασκαλίτσα». Από τότε μέχρι τώρα είμαι σε αυτό το σχολείο που το λένε «Πίσω θρανία». Με μαθαίνουν και τους μαθαίνω, με βοηθάνε και τους βοηθώ. Είμαστε μια οικογένεια!

Νατ,
Νιγηρία

Ζω στην Ελλάδα μόνος μου 4 χρόνια. Η οικογένειά μου είναι στη Νιγηρία. Μένω με ένα φίλο μου.

Δεν βρίσκω δουλειά εύκολα γιατί δεν ξέρω να γράφω. Πουλάω πράγματα, ρολόγια, κομπολόγια στο Αιγάλεω και στο Φάληρο.

Δεν έχω κάποιο επάγγελμα. Θα μπορούσα να καθαρίζω.

Έχω ένα μικρό αυτοκίνητο, αλλά τώρα δεν έχω λεφτά να πληρώσω την ασφάλεια.

Έχω άδεια παραμονής, αλλά έληξε και δεν έχω λεφτά να αγοράσω τα ένσημα για να την ανανεώσω.

Μαθαίνω ελληνικά για να βρω μια καλή δουλειά.

Πηγαίνω για δουλειά στις 6.30'. Φτιάχνω γυψοσανίδες. Τελειώνω στις 3.30'.

Παίρνω το λεωφορείο. Έχει πολύ κόσμο και σε κάθε στάση πηγαίνω μπρος και πίσω. Όλοι όρθιοι. Κάνει πολλή ζέστη. Φοράω τα ακουστικά και ακούω το κοράνι.

Δεν έχω δουλειά κάθε μέρα και ζητάω από τον Αλλάχ!

Τέσσερα χρόνια ήμουν στο Ντουμπάι. Πήγα στην Τουρκία και μετά από ένα μήνα ήρθα στην Ελλάδα.

Γιάσερ,
Παλαιστίνη

Φαθί,
Λίβανος

Στις 6 το πρωί πηγαίνω και παίρνω το τραμ για τη δουλειά.
Είμαι λυπημένος. Σκέφτομαι την οικογένειά μου στο Λίβανο.
Θέλω να πάω. Σκέφτομαι τη δουλειά που θα έχω και τι ώρα θα
τελειώσω για να προλάβω το σχολείο. Δε μου αρέσει να αργώ
στη δουλειά γιατί το αφεντικό μου λέει: «καλημέρα, Γιώργο!».
Κάθε πρωί βλέπω μια γυναίκα την ίδια ώρα στις 7.10'. Μυρίζει
ωραία!

Η φυγή, το πέρασμα των συνόρων, η εγκατάσταση σε ένα νέο,
άγνωστο τόπο φαίνονται συχνά διαδικασίες τραγικές.
Για αυτόν που το βιώνει, όμως, είναι η τύχη του, η ζωή του.
Με δυσκολίες, ανησυχίες, φόβους, σχέδια, ελπίδες και όνειρα.
Όνειρα για έναν κόσμο ειρηνικό, για μια ζωή με αξιοπρέπεια.
Όνειρα κοινά για όλους και όλες μας.

Ανησυχώ για...

- ... το μέλλον μας εδώ
- ... την παραμονή
- ... να μη μας γυρίσουν πίσω
- ... την ανθρωπότητα
- ... κάθε τι που θα καταστρέψει τη σταθερότητα της ζωής μου
- ... την Ολυμπιάδα 2004
- ... τη δουλειά
- ... τους ανθρώπους που άφησα πίσω στη Βουλγαρία
- ... την πατρίδα μου
- ... τον εαυτό μου
- ... την οικογένειά μου
- ... Δεν ανησυχώ, πιστεύω και έχω ελπίδα
- ... για το αν θα έχω δουλειά
- ... τους βαθμούς μου στο σχολείο
- ... τον πόλεμο

Ανησυχώ για πολλά πράγματα...
... που περνάνε τα χρόνια μου σαν ένα ποτάμι που δε βρίσκει
το δρόμο του
... για τις στιγμές που περνάνε και δε βρίσκω κάποια που να με
καταλαβαίνει
Ανησυχώ...

Η γη δεν είναι κανενός.
Όλοι οι άνθρωποι είναι μουσαφίρηδες.
Όπου νιώθεις ελεύθερα και ζεις σαν άνθρωπος είσαι στην
πατρίδα σου.

Ερβίν,
Αλβανία

Ουαΐζ,
Αφγανιστάν

... ότι δε θα είμαστε για πολύ ακόμα εδώ
... την αστυνομία
... πολύ το Θεό
... τα πράγματα που δεν μπορώ να αλλάξω
... τους σεισμούς
... δεν φοβάμαι τίποτα
... τα ναρκωτικά
... για τα παιδιά μου
... τα γεράματα
... τον πόλεμο
... τις δύσκολες στιγμές που έρχονται
... όταν σταματάει η δουλειά
... το αύριο

... τους κακούς φίλους και την αγάπη
... αυτούς που δεν μιλάνε
... την αρρώστια και τον πόλεμο
... που δεν ξέρω με τι θα ασχοληθώ στο μέλλον
... μη συμβεί κάτι στην οικογένειά μου
... ότι έχω βαριά προφορά όταν μιλάω ελληνικά

Σαμίρ,
Συρία

Μακάρι να είμαστε όλοι σα μια οικογένεια και γεμάτοι με αγάπη και χωρίς διακρίσεις.

Και να χορέψουμε και να φάμε, να περπατάμε μπροστά για να προλάβουμε το μέλλον με υγεία και χαρά.

Να νιώθουμε ελευθερία κάτω από τον ήλιο.

Η ζωή είναι να προσπαθείς.

Χωρίς προσπάθεια δεν μπορείς να επιτύχεις.

Στην αρχή ποτέ δεν περίμενα ότι θα ταξιδέψω.

Έτσι αποφάσισα να προσπαθήσω να ταξιδέψω.

Έπειτα κατάλαβα ότι κατάφερα να πετύχω τους στόχους μου, αφού επισκέφθηκα πολλές χώρες, όπως η Κένια, το Σουδάν, η Αίγυπτος, η Τουρκία, η Ελλάδα, η Ινδία, το Πακιστάν, η Συρία και η Γαλλία.

Τελικά, πάντα, εάν προσπαθήσεις, μπορείς να τα καταφέρεις.

Νάσερ,
Λίβανος

Ονειρεύομαι ...

- ... να τραγουδώ ελληνικά
- ... να μπορώ να ταξιδεύω παντού
- ... να ζω ελεύθερος
- ... να αγοράσω ένα σπίτι στην Ελλάδα
- ... μια καλή κοινωνία
- ... να είμαι ευτυχισμένη εγώ και η οικογένεια μου
- ... να φτιάξω μια δική μου δουλειά
- ... να φύγω στην Αμερική που έχω τα παιδιά μου
- ... να γίνω πλούσιος επιχειρηματίας
- ... να έχω περισσότερα χρήματα
- ... να πάρω την υπηκοότητα
- ... να γίνω βουλευτής στην Αίγυπτο
- ... μια καλή δουλειά

60

- ... τη ζωή πιο καλή
- ... να ζω στην Ελλάδα με την οικογένειά μου ευτυχισμένος
- ... να πάω πάλι στο πανεπιστήμιο
- ... να έχουμε ειρήνη και υγεία
- ... να παίξω ποδόσφαιρο στον Παναθηναϊκό
- ... να γίνω δημοσιογράφος και να δουλέψω στο ραδιόφωνο

61

Ονειρεύομαι ...

Η ζωή μου στην Ελλάδα είναι σαν ...

- ... φθινόπωρο
- ... τους άλλους ανθρώπους
- ... ένα όνειρο χωρίς πραγματικότητα
- ... έκπληξη
- ... δύσκολη
- ... την επιφάνεια της θάλασσας όταν είναι ήρεμη
- ... transit
- ... λεύτερο πουλί
- ... το κύμα που σπάει στο βράχο
- ... καλό όνειρο
- ... ένα ποτήρι κρασί
- ... παραμύθι
- ... περιστέρι που φεύγει απ' το σπίτι

- ... να είμαι στην πατρίδα μου
- ... κανονική (λέμε τώρα!)
- ... τη νύχτα
- ... φυλακή
- ... κρατητήριο
- ... φύλλο στον αέρα

Η ζωή μου στην Ελλάδα είναι σαν ...

- ... το ζεστό κλίμα
- ... που ακόμα δεν έχουμε άδεια παραμονής
- ... ότι μερικοί άνθρωποι είναι πολύ ρατσιστές και μας κατηγορούν
- ... που δε συμπεριφέρεστε σαν Ευρωπαίοι
- ... η ξενοφοβία. Οι άνθρωποι σε κατηγορούν όχι για το ποιος είσαι αλλά για το από πού είσαι
- ... οι εξωσυζυγικές σχέσεις των δύο φύλων
- ... ότι οι άνθρωποι κάνουν διακρίσεις στους ξένους, είναι καλοί με τους τουρίστες αλλά όχι με τους εργάτες
- ... ότι είναι ακριβά
- ... οι γιαγιάδες που φωνάζουνε
- ... όταν λες καλημέρα δε σου απαντάει κανείς
- ... ότι με κοιτάνε με άλλο μάτι
- ... η δουλειά

- ... η ρατσιστική συμπεριφορά
- ... ότι δε μου βάζουν ένσημα
- ... η γραφειοκρατία
- ... οι δρόμοι
- ... το υπουργείο Εξωτερικών

- ... που με σταματάει η αστυνομία
- ... που δεν καταλαβαίνω ελληνικά
- ... που δεν έχουμε χαρτιά
- ... ότι η δουλειά μου είναι πολύ δύσκολη
και τα λεφτά που παίρνω λίγα και η ζωή ακριβή
- ... να νιώσω ασφαλής από άποψη νομιμότητας
- ... το πώς αντιμετωπίζουν οι Έλληνες τους μετανάστες
- ... η μοναξιά — μου λείπει η οικογένειά μου
- ... να βρίσκω δουλειά
- ... ο χαμηλός μισθός
- ... ότι δεν έχω δουλειά και δεν ξέρω τη γλώσσα
- ... να μαθαίνω τις οδούς
- ... ότι δεν έμαθα πολύ καλά ελληνικά

- ... η γραφειοκρατία — άδεια παραμονής,
άδεια εργασίας, ζητάνε πολλά χαρτιά
- ... η δουλειά
- ... ότι παίρνω λίγα λεφτά
- ... να βγάλω χαρτιά
- ... ότι θέλω να σπουδάσω και να δουλεύω
- ... η διαδικασία για τα χαρτιά
- ... ο ρατσισμός
- ... η γλώσσα

Νέλη,
Βουλγαρία

Εγώ πιστεύω ότι ένας άλλος κόσμος είναι εφικτός. Αν όμως όλοι οι άνθρωποι δε συνειδητοποιήσουν τη σοβαρότητα του προβλήματος, οι αγώνες θα αποτύχουν. Όλοι οι άνθρωποι όπου και να βρίσκονται πρέπει να είναι ίσοι μεταξύ τους, να μη γίνονται διακρίσεις.

Να ζούμε όλοι ευτυχισμένοι, αγαπημένοι και ενωμένοι. Να παλέψουμε όλοι μαζί για ένα καλύτερο μέλλον για τα παιδιά μας.

Αξίζει να το προσπαθήσουμε όλοι μαζί.